

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАФЕДРА МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ФАКУЛЬТЕТУ МИСТЕЦТВ
ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ
КАФЕДРА МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ПЕДАГОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ
МИКОЛАЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

«ЧАС МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ»
збірник статей

**XII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ:
«МИСТЕЦЬКА ОСВІТА: НАУКОВІ ДИСКУСІЇ»**

«TIME OF ART EDUCATION»
collection of articles

**XII ALL-UKRAINIAN
SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE
«ART EDUCATION: SCIENTIFIC DISCUSSIONS»**

24 березня 2023 р., Харків, Україна

March, 24, 2023, Kharkiv, Ukraine

УДК 37.032

Редакційна колегія:

Соколова А. В. – в. о. зав. кафедри музичного мистецтва, докторка педагогічних наук, професорка, професорка кафедри музичного мистецтва Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Фомін В. В. – декан факультету мистецтв, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри музичного мистецтва Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Юр'єва К. А. – докторка педагогічних наук, професорка, професорка кафедри музичного мистецтва Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Беземчук Л. В. – кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри музичного мистецтва Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Васильєва О. В. – кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри музичного мистецтва Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Данилюк М. М. – доктор філософії, доцент, доцент кафедри музичного мистецтва Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Донченко Л. І. – кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри музичного мистецтва Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Ткаченко М. О. – кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри музичного мистецтва Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Бурма Г. В. – кандидатка наук, доцентка, старша лаборантка кафедри музичного мистецтва Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди.

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди

Протокол №4 від 19.04.2023 р.

У збірнику статей представлені матеріали XII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Мистецька освіта: наукові дискусії». Збірник розрахований на студентів, магістрантів, аспірантів, докторантів, здобувачів, педагогічних і науково-педагогічних працівників науково-дослідних інститутів, ЗВО, учителів мистецьких шкіл.

Час мистецької освіти «Мистецька освіта: наукові дискусії»: зб. статей XII Всеукраїнської наук.-практ. конф., (24 березня 2023) / заг. ред. А. В. Соколової. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2023, 151 с.

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів. Автори статей несуть повну відповідальність за опублікований матеріал.

Мова видання: українська, англійська.

ПРОБЛЕМИ В РОБОТІ СТУДЕНТІВ З КНР НАД ВИКОНАВСЬКИМ ОБРАЗОМ У КЛАСІ ПОСТАНОВКИ ГОЛОСУ

Юр'єва К. А.

докторка педагогічних наук,
професорка кафедри музичного мистецтва
Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди
м. Харків, Україна

Лу Чжицю

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
факультету мистецтв, 61МК групи
Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди
м. Харків, Україна

***Анотація.** Окреслено проблеми, що виникають у китайських студентів у процесі роботи над виконавським образом вокального твору. Запропоновано розробити на порівняльно-культурологічній основі курси теорії та історії музики Європи, України та Китаю, а також методу роботи над виконавським образом для китайських студентів.*

***Ключові слова:** виконавський образ; китайські студенти; вокальна музика Європи, України, Китаю; майбутні вчителі музичного мистецтва.*

***Annotation.** The problems that arise for Chinese students in the process of working on the performance image of a vocal piece. It is proposed to develop courses on the theory and history of music of Europe, Ukraine and China on a comparative and cultural basis, as well as a method of working on the performance image of a vocal work for Chinese students.*

***Keywords:** performance image; Chinese students; vocal music of Europe, Ukraine, China; future music teachers.*

Постановка проблеми та її актуальність. Останнім часом усе більше молодих музикантів з Китайської Народної Республіки обирають для здобуття вищої освіти першого (бакалаврського) і другого (магістерського) рівнів вищої освіти українські виші, зокрема, мистецькі факультети педагогічних університетів. І часто в процесі навчання китайські студенти стикаються із труднощами виконавської інтерпретації творів недостатньо для них знайомої західноєвропейської та української музики. На жаль, музична педагогіка в цілому теж не дуже багато уваги приділяє проблемам навчання здобувачів освіти різних рівнів створенню виконавського образу музичних творів.

Аналіз основних досліджень і публікацій. У ХХІ столітті невпинно зростає число молодих китайських науковців, які здобувають в Україні освітньо-науковий рівень доктора філософії. Багато з них досліджують проблеми, пов'язані з підготовкою майбутніх музикантів-педагогів, з-поміж іншого, з їх вокальною підготовкою.

Так, теорію і практику підготовки фахівців мистецького профілю в цілому у ЗВО КНР та України вивчає Пей Чжун [5], розвиток музично-педагогічної освіти в Новому Китаї – Чень Хуейхуей [11]. Формування в майбутніх учителів музичного мистецтва в ЗВО КНР важливих особистісно-професійних утворень – Лю Чан (професійно-педагогічної культури) [3] та Чжоу Юнь (професійної компетентності) [14].

В окремий напрям досліджень починає виокремлюватися підготовка майбутніх педагогів-музикантів до професійної діяльності в умовах сучасного полікультурного соціуму. Названу проблематику бачимо в працях У Іфан [6] і Фань Чженсюань [7], яка вивчала, з-поміж іншого, інкультурацію людини засобами музичного просвітництва. Чжан Ян досліджує вплив національно-культурних традицій на розвиток музичної освіти в КНР [12], а Чен Хань – підготовку майбутніх учителів музичного мистецтва до формування національної культури школярів засобами народно-пісенної творчості [10], тоді як Хуан Юйсі й Го Янжань убачають у пісенному фольклорі форму міжкультурного діалогу Сходу і Заходу [9].

Формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-педагогічної діяльності в ЗВО Китаю вивчає Ван Цзін І [1]. Урахування, творче використання та інтеграція традицій і досвіду Китаю та України постали в центрі дослідницької уваги Вей Лімін [2] – при вихованні вокальної культури та Лю Венцзун [4] – у формуванні вокально-педагогічної майстерності майбутніх учителів музики та музичного мистецтва.

Хань Чень досліджує художньо-образне сприймання творів мистецтва як основу розвитку майбутніх викладачів вокалу [8], Чжан Яньфень переходить уже до методики вокальної художньо-виконавської підготовки майбутніх учителів музики [13].

Але, як свідчить аналіз літератури, проблема підготовки китайських студентів – майбутніх учителів музичного мистецтва в українських педагогічних університетах до створення виконавського образу вокального твору не знайшла вичерпного висвітлення в наукових дослідженнях.

Мета статті – накреслити шляхи подолання труднощів, які виникають у студентів з КНР в класі постановки голосу в процесі виконавської інтерпретації творів західноєвропейської та української музики.

Виклад основного матеріалу. Специфіка роботи над створенням художнього образу вокального твору має чимало рис, спільних чи споріднених з особливостями такого процесу в інших видах мистецтва. Вона передбачає наявність двох основних аспектів: творчого, що ґрунтується на творчих здібностях виконавця, та технічного, обумовленого виконавськими вміннями й навичками студента. Наразі абстрагуємося від технічної сторони вокального виконавства й зосередимо увагу переважно інтелектуально-творчому процесі створення виконавського образу музичного твору.

Створення виконавського образу музичного твору можливе за участі не стільки емоційного, чуттєвого сприйняття, властивого виконавцю, скільки переважно інтелектуальних його якостей, що визначають сформованість музичної свідомості.

Творчий процес створення виконавського образу неможливий і без включення важливої психічної функції – уяви, що виявляється необхідною на всіх етапах опанування музичного твору: від моменту первинного сприйняття, через опрацювання, пропускання через власний чуттєвий досвід та подальшого сценічного втілення. При цьому варто зауважити, що й саме сприйняття є складним процесом, який передбачає наявність у співака вміння не лише чути музику й текст, але й здатності співпереживати художньому змісту вокального твору. Водночас музичний образ у процесі виконання вокального твору не має конкретної життєвої предметності. Вокальне виконання не здатне до наочного зображення довколишньої дійсності, як це робить, приміром, образотворче мистецтво. Воно утворює особливий світ музичних звуків, певним чином організованих у музичну картину, сприйняття якої завдяки тексту та дії комплексу застосованих композитором засобів музичної виразності супроводжується глибокими переживаннями. Під впливом отриманих музичних вражень та в результаті дії творчої уяви у свідомості виконавця вокального твору зароджується виконавський задум музичного образу, який потім уточнюється, відпрацьовується в процесі репетиційної роботи і зрештою втілюється у виконанні.

Отже, завдання виконавця полягає у музично-драматичному втіленні змісту музичного твору, закладеного в нього авторами тексту й музики з привнесенням власного бачення, підказаного творчою уявою вокаліста.

Але в китайських студентів музичних факультетів українських педагогічних університетів виникають труднощі в роботі над виконавським образом вокальних (і не тільки) творів. Ці труднощі зумовлені відмінностями палітри засобів виразності китайської та європейської (західноєвропейської та української) музики: насамперед ладо-тональної організації, інтонаційної мови тощо. До цього додаються сюжетно-образні відмінності літературних основ

вокальних творів, що сягають корінням традиційного світогляду китайської та європейської цивілізацій, жанрово-стильові відмінності вокальної музики Китаю та Європи. На такі об'єктивні труднощі накладаються не достатньо глибокі знання китайських студентів з історії європейської та української музики, які, втім, необхідні для створення адекватного й глибокого виконавського образу вокального твору.

Висновок. Шляхи подолання зазначених труднощів убачаємо в поглибленому вивченні здобувачами освіти з КНР теорії та історії європейської та української музики на порівняльно-культурологічній основі з акцентом на паралелях чи контрастах з історією китайської музики.

Перспективи подальших досліджень убачаємо в розробці й апробації навчальних курсів теорії та історії музики на порівняльно-культурологічних засадах, а також у розробці методики роботи над виконавським образом європейських та українських вокальних творів у класі постановки голосу для китайських студентів з акцентом на порівняльно-культурологічній основі.

Список використаних джерел

1. Ван Цзін І. Формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-педагогічної діяльності в закладах вищої освіти КНР: дис. ... д-ра філософії в галузі педагогіки: 011. Харків, 2021. 230 с.
2. Вей Лімін. Вокальна культура викладачів музичного мистецтва: інтеграція досвіду Китаю та України. Вісник *Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2019. № 1. С. 304–307.
3. Лю Чан. Формування професійно-педагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у закладах вищої освіти КНР: дис. ... д-ра філософії в галузі педагогіки: 011. Харків, 2021. 246 с.
4. Лю Венъцун. (2016). Формування вокально-педагогічної майстерності майбутнього вчителя музики на основі традицій Китаю та України: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Київ, 2016. 208 с.
5. Пей Чжиюн. Теорія і практика підготовки майбутніх фахівців мистецького профілю у ЗВО КНР та України: дис. ... д-ра філософії в галузі педагогіки: 011. Харків, 2022. 223 с.
6. У Іфан. Методика підготовки майбутніх учителів музики України і Китаю до роботи в умовах полікультурного середовища: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02. Київ, 2012. 23 с.
7. Фань Чженьсюань. Розвиток творчої особистості майбутнього педагога-музиканта в контексті інкультурації людини засобами музичного просвітництва. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2019. Вип. 63(1). С. 78–82.
8. Хань Чень. Художньо-образне сприймання творів мистецтва як основа

розвитку майбутніх викладачів вокалу. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки.* 2017. № 1. С. 244–248.

9. Хуан Юйсі, Го Яньжань. Пісенний фольклор в репертуарі китайських студентів як форма міжкультурного діалогу Сходу і Заходу. *Інноваційна педагогіка.* 2022. Вип. 20 (2). С. 59–62.

10. Чен Хань. Методика підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування національної культури школярів засобами народно-пісенної творчості: дис. ... д-ра філософії в галузі педагогіки: 014. Одеса, 2021. 274 с.

11. Чень Хуейхуей. Розвиток музично-педагогічної освіти в КНР (друга половина ХХ століття). *Теорія та методика навчання та виховання.* 2018. Вип. 44. С. 140–150.

12. Чжан Ян. Вплив національно-культурних традицій на розвиток музичної освіти в КНР (друга половина ХХ ст.). *Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф., Харків, 12 груд. 2019 р. / редкол.: Ю. Д. Бойчук та ін.].* Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2020. С. 323–327.

13. Чжан Яньфен. Методика вокальної художньо-виконавської підготовки майбутніх учителів музики в університетах України і Китаю: автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Київ, 2012. 23 с.

14. Чжоу Юнь. Формування професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у закладах вищої освіти КНР: дис. ... д-ра філософії в галузі педагогіки : 011. Харків, 2020. 230 с.

<i>Любов Донченко</i>	
ДІАГНОСТИКА РІВНЯ СФОРМОВАНOSTІ ХУДОЖНЬО-МУЗИЧНОГО СВІТОГЛЯДУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МИСТЕЦТВА ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН МУЗИЧНО-ТЕОРЕТИЧНОГО ЦИКЛУ	75
<i>Анна Петренко</i>	
ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ КАФЕДРИ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ	81
<i>Ірина Левицька</i>	
ON-LINE ЗАНЯТТЯ В КЛАСІ ОСНОВНОГО МУЗИЧНОГО ІНСТРУМЕНТУ (ФОРТЕПІАНО)	84
<i>Наталія Білова</i>	
ОРГАНІЗАЦІЯ ІНДИВІДУАЛЬНО-ТВОРЧОЇ РОБОТИ В КЛАСІ ОСНОВНОГО МУЗИЧНОГО ІНСТРУМЕНТУ (ФОРТЕПІАНО)	88
<i>Катерина Юр'єва, Лу Чжицю</i>	
ПРОБЛЕМИ В РОБОТІ СТУДЕНТІВ З КНР НАД ВИКОНАВСЬКИМ ОБРАЗОМ У КЛАСІ ПОСТАНОВКИ ГОЛОСУ	93
<i>Оксана Васильєва, Го Цзя</i>	
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ДО ТЕАТРАЛІЗАЦІЇ ВОКАЛЬНИХ ТВОРІВ... ..	98
<i>Бу Інхуа</i>	
ДЕЯКІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ЗНАЧУЩИХ ЯКОСТЕЙ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА	105
<i>Ірина Парфентьєва</i>	
ВІРТУАЛЬНИЙ ХОР ЯК ОДИН З ЕЛЕМЕНТІВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	109
<i>Ду Чжоцзюнь</i>	
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ІНТЕРЕСУ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА У ПРОЦЕСІ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ.....	112